

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy, v právní věci žalobce **Ing. E. S.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3. 2005, č. j. 18 Cad 100/2004 – 20,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 3. 2005, č. j. 18 Cad 100/2004 – 20, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomu soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) ze dne 15. 9. 2004, č. X, byl žalobci přiznán od 15. 5. 2000 starobní důchod podle ustanovení § 31 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění, a to ve výši 6583 Kč měsíčně. Žalovaná ve výroku rozhodnutí současně uvedla, že jím ruší rozhodnutí ze dne 18. 10. 2000 a realizuje jím rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. 19 Cad 48/2003.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, v níž namítal, že rozhodnutí obsahuje nesprávné poučení o opravném prostředku, nerespektuje jeho požadavek na přiznání důchodu až od 15. 11. 2000 a nehodnotí mu všechny jím uvedené doby pojištění. Rozsudkem ze dne 10. 2. 2005, č. j. 18 Cad 100/2004 - 15, Krajský soud v Ostravě žalobu jako nedůvodnou zamítl podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního („dále jen s. ř. s.“), a současně vyslovil, že účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení. Ještě před doručením tohoto rozsudku, bezprostředně po jednání u Krajského

soudu v Ostravě, požádal žalobce přípisem ze dne 13. 2. 2005 o „poskytnutí bezplatného povinného zastoupení advokátem k podání kasační stížnosti proti vyhlášenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 2. 2005“. Dne 28. 3. 2005 pak podal kasační stížnost proti v mezidobí doručenému rozsudku, v níž na podanou žádost ze dne 14. 2. 2005 o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti znovu upozornil.

Krajský soud usnesením ze dne 22. 3. 2005, č. j. 18 Cad 100/2004 – 20, návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl. Připomněl ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s., podle něhož je v řízení o kasační stížnosti zastoupení advokátem povinné, a současně též ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., podle něhož žalobci (stěžovateli) u něhož jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Zdůraznil, že soud může stěžovateli ustanovit zástupce z řad advokátů jen v případě, že to odůvodňují jeho osobní, majetkové a sociální poměry, které tvoří předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a též jen tehdy, je-li to třeba k ochraně práv účastníka. Zkoumání druhé z citovaných podmínek přitom odpadá v případě stěžovatele v řízení o kasační stížnosti, kde je zastoupení advokátem povinné. U stěžovatele však podle názoru krajského soudu nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků za situace, kdy podle jím doručeného formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ činí příjem stěžovatele a jeho manželky celkem 15 108 Kč měsíčně, bydlí společně v rodinném domku, a žalobce nemá žádnou vyživovací povinnost. Předpoklady pro osvobození od soudních poplatků nesplňuje ani s přihlédnutím k tomu, že je mu z důchodu srážena částka 1000 Kč měsíčně ve prospěch žalované z důvodu přeplatku na důchodu.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel včas kasační stížnost, v níž nesouhlasil s názorem krajského soudu, že bydlení v rodinném domku je zřejmě bezplatné. Zdůraznil, že náklady na bydlení v rodinném domku jsou mnohem vyšší než v nájemním bytě, neboť ty se v minulém roce v jeho případě pohybovaly v průměru kolem částky 3300 Kč a náklady na údržbu ve výši cca 2000 Kč měsíčně. Po odečtení těchto částek činí pak celkový příjem jeho a jeho manželky 8868 Kč, což je příjem postačující pro osvobození od soudních poplatků. V doplňku kasační stížnosti ze dne 19. 4. 2005 pak navrhoval, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení. Žádal znovu soud o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku ve věci samé.

Vyjádření žalované k této kasační stížnosti nebylo podáno.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci zde uplatněného důvodu, přičemž neshledal pochybení ze strany soudu, které by odůvodňovalo Nejvyššímu správnímu soudu se odchýlit od zásady vázanosti rozsahem kasační stížnosti či jejími důvody (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Dospěl pak k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ačkoliv v kasační stížnosti stěžovatel výslovně nečiní odkaz na příslušné ustanovení soudního řádu správního, jehož důvodu se ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s. dovolává, lze z obsahu kasační stížnosti usuzovat, že se nápravy vydaného rozhodnutí dovolává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem, pokud nebylo vyhověno stěžovatelově žádosti o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Podle ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Podle ustanovení § 35 odst. 7 věty první s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát. Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Jen v případě, kdy soud dospěje k závěru, že návrh nemůže být zjevně úspěšný, takovou žádost zamítne.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud především předdesílá, že nedostatek právního zastoupení stěžovatele v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 27/2004 – 41 ze dne 28. 4. 2004). Jinak tomu však je v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku o věci samé; tam je zastoupení advokátem nezbytné. Nutno též předeslat, že řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované, jehož přezkumu se žalobce domáhal, je od soudního poplatku osvobozeno ze zákona (§ 11 odst. 1 písm. b/ zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů). Krajský soud v Ostravě však přesto správně zkoumal, zda jsou u stěžovatele dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu výše citovaných ustanovení, neboť právě splnění těchto předpokladů je jedinou z podmínek pro ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, když úvaha o potřebě ochrany zájmů stěžovatele odpadá v důsledku zákonem předepsaného povinného zastoupení advokátem pro toto řízení. Dospěl k závěru, že však stěžovatel předpoklady pro osvobození od soudních poplatků nesplňuje. Vycházel přitom z obsahu stěžovatelem soudu zaslaného „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“, z jehož obsahu zjistil, že stěžovatel je ženatý, žije s manželkou v rodinném domku, který je v jejich společném jmění, přičemž příjmy stěžovatele tvoří starobní důchod ve výši 8108 Kč měsíčně, z něhož je mu srážena částka 1000 Kč měsíčně na přeplatek důchodu, a důchod stěžovatelovy manželky činí 7000 Kč měsíčně. Jiný příjem stěžovatel nemá, na přeplatek důchodu mu zbývá zaplatit částka 9500 Kč žalované.

V průběhu řízení o kasační stížnosti stěžovatel ještě doložil, že platí měsíčně na sdruženém inkasu plateb obyvatelstva částku pohybuující se mezi 3200 až 3300 Kč měsíčně.

Na rozdíl od Krajského soudu v Ostravě je Nejvyšší správní soud přesvědčen, že za dané ekonomické situace splňuje stěžovatel předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Částka starobního důchodu, kterou pobírá, je totiž po odečtení povinných plateb natolik nízká, že postačí krýt jen nejnutnější potřeby stěžovatele, přičemž stěžovatel jako starobní důchodce se nachází již ve věku, kdy lze jen stěží předpokládat, že by byl schopen opatřit si jiný zdroj příjmu než je jeho starobní důchod. Stejně tak lze shodně se stěžovatelem konstatovat, že i když je spolumahitelem rodinného domku, jsou náklady na toto bydlení prakticky shodné s náklady na užívání nájemního bytu. Nejvyšší správní soud přitom zvažoval i výši nákladů spojenou se zastupováním advokátem, jakož i skutečnost,

že v případě stěžovatele nejde o bezúčelné uplatnění či bránění práva, ani nelze bez dalšího říci, že jeho návrh je zjevně neúspěšný. Dospěl proto k závěru, že u stěžovatele jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a že Krajský soud v Ostravě neučinil správně, pokud žádost stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti zamítl, vycházejí z názoru opačného. Usnesení, jímž se tak stalo, proto Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení. Na tomto soudu bude, aby pro řízení o kasační stížnosti ustanovil stěžovateli zástupce z řad advokátů, řídě se právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto zrušujícím rozsudku (§ 110 odst. 1 věta první, odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu